

УДК 658.11:330.341

СПІН-КОМПАНІЇ ЯК СУЧАСНА ФОРМА ТРАНСФЕРУ ТЕХНОЛОГІЙ З УНІВЕРСИТЕТІВ У БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩЕ

МРИХІНА Олександр Борисівна,

кандидат економічних наук, доцент,
докторант Інституту економіки і менеджменту
Національного університету «Львівська політехніка»
e-mail: oleksandramrykhina@gmail.com

АНДРУЩАК Назарій Анатолійович,

кандидат технічних наук,
асистент кафедри систем автоматизованого проектування
Інституту комп'ютерних наук та інформаційних технологій
Національного університету «Львівська політехніка»
e-mail: nandrush@gmail.com

ПОБУРКО Олексій Ярославович,

доцент, кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів
Інституту економіки і менеджменту
Національного університету «Львівська політехніка»

Анотація. Проаналізовано перспективи розвитку спін-компаній як сучасної форми трансферу технологій з університетів у бізнес-середовище. Установлено, що спін-компанія в умовах розвитку академічного підприємництва в Україні є одним із першочергових рушіїв симбіозу комерційного, освітнього та наукового просторів, покликана формувати культуру академічного підприємництва. Розглянуто сутність і значення спін-компаній, охарактеризовано спін-офи і спін-аути, створювані університетами, та проаналізовано їхні атрибути в контексті трансферу технологій з університетів у бізнес-середовище. На підставі цього обґрунтовано доцільність і характерні особливості функціонування спін-компаній в Україні.

Ключові слова: спін-компанія, спін-оф, спін-аут, університет, комерціалізація, трансфер технологій, об'єкт права інтелектуальної власності.

Предметом дослідження є спін-компанії, що створюються університетами. Об'єктом — теоретичні і прикладні засади розвитку спін-компаній як сучасної форми трансферу технологій з університетів у бізнес-середовище в Україні. Розглянуто сутність і значення спін-компаній; дано характеристику і проаналізовано особливості спін-офів і спін-аутів як форми трансферу технологій з університетів у бізнес-середовище; обґрунтовано перспективи розвитку спін-компаній в Україні.

Актуальність статті. Українському сектору вищої освіти притаманний істотний науково-технічний і науково-технологічний потенціал, а отже, спроможність здійснювати НДДКР і продукувати технології, які можна передати в бізнес. Однак наявний рівень комерціалізації тех-

нологій залишається незначним. Однією з причин такої ситуації є розірваність взаємодії між бізнес-структурами та університетами. Означене вказує на назрілу потребу перегляду усталених підходів до організації бізнесу в Україні на основі університетських технологій.

Новизна статті полягає у виділенні спін-компаній як одного із засадничих елементів парадигми трансферу технологій з університетів у бізнес-середовище.

Для досягнення поставленої мети застосовано методи: аналізу і синтезу; структурно-логічного аналізування, графічний.

Під час обґрунтування положень статті було проаналізовано масиви статистичних даних України щодо стану і перспектив розвитку академічного підприємництва, а також праці

вітчизняних і зарубіжних учених і практиків з означеної проблематики.

Зазначено основні проблеми розвитку спін-компаній в Україні на цей час, зокрема: недостатня обізнаність щодо реалій і механізмів ринку серед науковців; нехтування вивченням маркетингових важелів, розрив між тематиками НДДКР і запитами ринку (найбільшого значення надають самій ідеї, причому не проводять достатньо досліджень конкурентного середовища тощо); брак практичного досвіду щодо комерціалізації університетських технологій, а також знань нормативно-методичного характеру; надмірна завантаженість розробників освітньою і науково-дослідною роботою, серед них недостатньо фахівців із трансферу технологій; інертність, низька мотивація науковців щодо запуску і ведення бізнесу тощо.

Установлено характерні ознаки спін-компаній, зокрема в контексті мотивів і передумов їх створення, організаційно-правових форм, бар'єрів, обмежень і переваг. Дослідження показало високий рівень актуальності та перспективності цієї форми бізнесу для українських суб'єктів господарювання. Водночас відкриті і нові питання, які потребують опрацювання, — методичні, нормативно-правові, фінансові та інші засади забезпечення спін-офів, створених університетами. Комплексний підхід до вирішення означених питань сприятиме тому, що трансфер технологій з університетів у бізнес-середовище стане функціональним компонентом, інтегрованим у проактивну стратегію розвитку університету, що даватиме змогу не лише реагувати на запити ринку, генеруючи нові матеріали, технології тощо, а й задовольняти їх комплексно і на довгостроковій основі.

Список використаних джерел

1. Біленька Я. Р. Діяльність виробничо-господарських структур в системі «інновації — фінанси — виробництво» / Я. Р. Біленька, М. К. Бондарчук // Науковий вісник НЛТУ України. — 2010. — № 8. — С. 190–194.
2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Здійснення наукових досліджень і розробок у 2016 році : доповідь [Електронний ресурс] / О. В. Кисленко. — 2017. — Режим доступу : http://ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat_u/publnauka_u.htm.
4. Ілляшенко С. М. Інтелектуальний капітал ВНЗ як запорука його інноваційного розвитку: сутність, структура, підходи до оцінки / С. М. Ілляшенко // Менеджмент і маркетинг інновацій. — 2011. — № 1. — С. 145–154.
5. Інноваційний розвиток підприємства на стадії науково-технічної підготовки виробництва: особливості планування та організування : монографія / О. Є. Кузьмін, І. В. Алексеев, Л. П. Сай, О. О. Коць. — Львів : Видавництво «Растр-7», 2012. — 256 с.
6. Козик В. В. Актуалізація ролі трансферу технологій у системі «університет — влада — бізнес» в Україні / В. В. Козик, О. Б. Мрихіна // Економічні науки : Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. — 2017. — № 2 (109). — С. 29–35.
7. Козик В. В. Justification of methodological approaches to assessing the technology transfer readiness / В. В. Козик, О. Б. Мрихіна, Т. І. Міркунова // Технологічний аудит і резерви виробництва. — 2017. — Вип. 6. — № 4 (38). — С. 17–24.
8. Косенко О. П. Організаційно-економічний механізм комерціалізації інтелектуально-інноваційних технологій на машинобудівному підприємстві : дис. ... д-ра екон. наук : спец. 08.00.04 — економіка і управління підприємствами (за видами економічної діяльності) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://repository.kpi.kharkov.ua>.
9. Мрихіна О. Б. Обґрунтування концептуального підходу до трансферу технологій з університетів у бізнес-середовище на засадах теорії фракталів / О. Б. Мрихіна // Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». — 2018. — № 1. — С. 1–25. — (Серія «Економічні науки»).
10. Наукова та інноваційна діяльність України : стат. збірник / Державна служба статистики України; відп. за вип. О. О. Кармазіна. — Київ, 2016. — 257 с.
11. Наукові кадри та кількість організацій [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України. — Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2005/osv_rik/osv_u/vuz_u.html.
12. Перерва П. Г. Економіко-правове забезпечення зарубіжних центрів трансферу технологій / П. Г. Перерва, О. П. Косенко, М. М. Ткачов // Сучасні тенденції міжнародних економічних

- відносин. Економічна інтеграція України у світове господарство : кол. монографія / за ред. І. М. Посохова, П. Г. Перерви, О. Д. Матросова, В. Г. Дюжева, В. О. Матросової. — Харків : НТУ «ХПІ», 2016. — С. 62—76.
13. Подольчак Н. Ю. Стратегічний менеджмент : посібник / Н. Ю. Подольчак. — Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2006. — 224 с.
  14. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII, поточна редакція від 05.03.2017, підстава 1838-19 : офіц. текст : станом на 10 лютого 2018 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
  15. Цибульов П. М. Офіс управління інтелектуальною власністю: створення, робота, ефективність : навч. посібник / П. М. Цибульов, В. П. Чеботарьов. — Київ : УкрІНТЕІ, 2016. — 236 с.
  16. Цибульов П. М. Spin-off компанія як елемент інфраструктури трансферу технологій науковими організаціями України [Електронний ресурс] / П. М. Цибульов. — Режим доступу : <http://iee.org.ua/ru/about>.
  17. Чухрай Н. І. Комерціалізація науково-дослідних робіт університету: основні проблеми та шляхи їх вирішення / Н. І. Чухрай, А. О. Лозинський, Н. Я. Качмар-Кос // Формування інноваційної культури в українських університетах : практ. посіб. / за ред. Н. Я. Качмар-Кос. — Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2012. — С. 99—102.
  18. Agarwal R. Knowledge Transfer through Inheritance: Spin-out Generation, Development and Performance / R. Agarwal, R. Echambadi, A. Franco, M. Sarkar // *Academy of Management Journal*. — 2004. — № 47 (4). — P. 501—522.
  19. Algieri B. Technology transfer offices and academic spin-off creation: the case of Italy / B. Algieri, A. Aquino, M. Succurro // *The Journal of Technology Transfer*. — 2013. — Vol. 38. — Is. 4. — P. 382—400.
  20. Clarysse B. Spinning out new ventures: a typology of incubation strategies from European research institutions / B. Clarysse, M. Wright, A. Lockett, E. Van De Velde, A. Vohora // *Journall of Business Venturing*. — 2005. — P. 183—216.
  21. Druilhe C. D. Do Academic Spin-Outs Differ and Does it Matter? / C. D. Druilhe, E. Garnsey // *The Journal of Technology*. — 2004. — № 29 (3—4). — P. 269—285.
  22. European Trend Chart on Innovation [Electronic resource]. — Available at : http://trendchart_en.pdf.
  23. Harrison R. T. Voodoo Institution or Entrepreneurial University? Spin-off Companies / R. T. Harrison, C. Leitch // *The Entrepreneurial System and Regional Development in the UK / Regional Studies*. — 2010. — № 44:9. — P. 1241—1262.
  24. Global Competitiveness Report 2016–2017 : report / [ed. By Schwab K.]. — Geneva : World Economic Forum, 2017. — 400 p.
  25. Kroll H. Spin-off enterprises as a means of technology commercialization in a transforming economy — Evidence from three universities in China / H. Kroll, I. Liefner // *Technovation*. — 2008. — Vol. 28. — Is. 5. — P. 298—313.
  26. Müller K. Academic spin-off's transfer speed — Analysing the time from leaving university to venture / K. Müller // *Research Policy*. — 2010. — Vol. 39. — Is. 2. — P. 189—199.
  27. Rasmussen E. Understanding academic entrepreneurship: Exploring the emergence of university spin-off ventures using process theories / E. Rasmussen // *International Small Business Journal*. — 2011. — Vol. 29. — Is. 5. — P. 448—471.
  28. Shane S. Academic Entrepreneurship. University Spinoffs and Wealth Creation / S. Shane, E. Elgar. — Cheltenham, UK, Northampton, USA. — P. 4—5.
  29. Siegel D. S. Academic entrepreneurship: time for a rethink? [Electronic resource] / D. S. Siegel, M. Wright // *British Journal of Management*. — 2015. — № 4 (26). — P. 582—595. — Available at : https://www.enterpriseresearch.ac.uk/wp-content/uploads/2015/07/ERC-ResPap32_WrightSiegal.pdf.
  30. Visintin F. Founding team composition and early performance of university-Based spin-off companies / F. Visintin, D. Pittino // *Technovation*. — 2014. — Vol. 34. — Is. 1. — P. 31—43.
  31. Żebrowski P. Komerccjalizacja wiedzy w uczelni wyższej — scenariusze i wybór najbardziej optymalnego [Electronic resource] / P. Żebrowski // *UMB na ścieżce innowacyjnego rozwoju*. — 2013. — Available at : http://spin.umb.edu.pl/skomerccjalizacja_wiedzy_w_uczelni_wyzszej98.html.